

1. Patofizjologia wybranych dysfunkcji narządu ruchu

– Aneta Bac	15
1.1. Wprowadzenie	15
1.2. Choroba Parkinsona	15
1.3. Choroba zwyrodnieniowo-zniekształcająca stawów	18
1.4. Osteoporoza	20
1.5. Reumatoidalne zapalenie stawów	23
1.6. Stwardnienie rozsiane (SM – <i>sclerosis multiplex</i>)	25
1.7. Udary	27
1.8. Uszkodzenia nerwów obwodowych	30
1.9. Uszkodzenia rdzenia kręgowego	32
1.10. Uszkodzenia ścięgien	35
1.11. Zesztywniające zapalenie stawów kręgosłupa (ZZSK)	37
1.12. Złamania	38
Pytania sprawdzające	41

2. Wybrane objawy powodujące ograniczenia funkcjonalne osób z dysfunkcjami narządu ruchu

– Aneta Bac	43
2.1. Wprowadzenie	43
2.2. Ból	43
2.3. Ból fantomowy	44
2.4. Deformacje ręki	45
2.5. Drżenia mięśni	46
2.6. Obrzęki	46
2.7. Obniżona tolerancja wysiłku	47
2.8. Osłabienie siły mięśni	48
2.9. Przykurcze i zesztywnienia	48
2.9.1. Przykurcze	48
2.9.2. Zesztywnienia	49
2.10. Spastyczność i wiotkość mięśni	50
2.10.1. Spastyczność	50
2.10.2. Wiotkość	50
2.11. Zaburzenia chodu	51
2.11.1. Chód w niedowładzie połowicznym	51
2.11.2. Chód nożycowy	51
2.11.3. Chód parkinsonowski	51
2.11.4. Chód ataktyczny	52
2.11.5. Chód antalgiczny	52
2.11.6. Chód ostrożny	52

2.12. Zaburzenia czucia	53
2.13. Zaburzenia koordynacji ruchowej	54
2.14. Zaburzenia równowagi	54
2.15. Zła postawa ciała	55
Pytania sprawdzające	56
3. Założenia terapii zajęciowej w dysfunkcjach narządu ruchu	
– <i>Anna Misiorek</i>	57
3.1. Wprowadzenie	57
3.2. Podstawowe idee terapii zajęciowej	57
3.2.1. Holizm	57
3.2.2. Terapia zajęciowa a zdrowie	58
3.2.3. Podejście Person-Centred Practice	59
3.3. Obszary pracy terapeuty zajęciowego	59
3.3.1. Wykonywanie zajęć	60
3.3.2. Umiejętności związane z wykonywaniem czynności	61
3.3.3. Wzorce zachowań	63
3.3.4. Konteksty i środowiska	64
3.3.5. Wymogi aktywności	65
3.3.6. Czynniki osobowe	66
3.4. Proces terapii zajęciowej, cele terapii, typy interwencji terapeutycznej	67
3.4.1. Charakterystyka procesu terapii zajęciowej	67
3.4.2. Cele interwencji terapeutycznej	69
3.4.3. Typy interwencji terapeutycznej	70
Pytania sprawdzające	72
4. Narzędzia oceny w pracy z osobami z dysfunkcjami narządu ruchu	
– <i>Paulina Aleksander-Szymanowicz</i>	73
4.1. Wprowadzenie	73
4.2. Wywiad	73
4.3. Badanie czynnościowe	74
4.3.1. Oglądanie	74
4.3.2. Badanie dotykiem	74
4.3.3. Pomiary liniowe	75
4.3.4. Pomiary kątowe zakresów ruchu i zapis według systemu SFTR	80
4.3.5. Wybrane testy funkcjonalne	83
4.3.6. Badanie siły mięśniowej	89
4.3.7. Kwestionariusze	91
4.3.8. Testy	94
4.3.9. Skale	99
4.4. Narzędzia dodatkowe – diagnostyka obrazowa	102
Pytania sprawdzające	103
5. Obszary interwencji u osób z dysfunkcjami narządu ruchu	
– <i>Aneta Bac</i>	105
5.1. Wprowadzenie	105
5.2. Charakterystyka obszarów interwencji	106
5.3. Podstawowe czynności życia codziennego (BADL)	109
5.3.1. Kąpiel i branie prysznica	109
5.3.2. Ubieranie się	110
5.3.3. Jedzenie	111

5.3.4.	Komunikacja funkcjonalna	113
5.3.5.	Mobilność funkcjonalna	114
5.3.6.	Zabiegi kosmetyczne i higiena jamy ustnej	116
5.3.7.	Korzystanie z toalety	118
5.4.	Złożone czynności życia codziennego (IADL)	119
5.4.1.	Dbanie o ubrania	119
5.4.2.	Poruszanie się poza domem	120
5.4.3.	Prowadzenie samochodu	122
5.4.4.	Pisanie ręczne	124
5.4.5.	Lekkie prace domowe	126
5.4.6.	Zarządzanie finansami	127
5.4.7.	Przygotowywanie jedzenia	128
5.4.8.	Zarządzanie lekami i dbanie o zdrowie	130
5.4.9.	Odpoczynek i sen	131
5.4.10.	Robienie zakupów	133
5.5.	Czynności związane z czasem wolnym, wypoczynkiem i życiem społecznym	135
5.6.	Inne obszary interwencji	136
5.6.1.	Ryzyko upadków	136
5.6.2.	Wykluczenia społeczne	137
5.6.3.	Pomoc w kontaktach z instytucjami i w pozyskiwaniu środków finansowych	137
5.6.4.	Doradztwo zawodowe	138
	Pytania sprawdzające	138
 6. Transfer osób z dysfunkcjami narządu ruchu		
	– <i>Paweł Żychowicz</i>	139
6.1.	Wprowadzenie	139
6.2.	Podstawowe założenia bezpiecznego przemieszczania pacjentów	139
6.3.	Ryzyko w trakcie transferów i jego ocena	141
6.3.1.	Zagrożenia przeciążeniem w wyniku przemieszczania pacjenta	143
6.3.2.	Zasady bezpiecznego przemieszczania i podnoszenia osób	144
6.4.	Metody transferu osób z dysfunkcjami narządu ruchu	145
6.4.1.	Samodzielny transfer w codziennych czynnościach	145
6.4.2.	Techniki przemieszczania i podnoszenia osób z dysfunkcjami narządu ruchu z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego	155
6.4.3.	Techniki ręcznego przemieszczania i podnoszenia osób z dysfunkcjami narządu ruchu	156
6.5.	Pomoc terapeuty w trakcie chodzenia	162
6.5.1.	Chodzenie z asekuracją	162
6.5.2.	Chodzenie o kulach	162
6.6.	Promocja zdrowia opiekuna osoby z niepełnosprawnością jako zadanie terapeuty zajęciowego	173
	Pytania sprawdzające	173
 7. Wyroby medyczne w terapii osób z dysfunkcjami narządu ruchu		
	– <i>Tomasz Szaporów</i>	175
7.1.	Wprowadzenie	175
7.2.	Definicja wyrobu medycznego	175
7.3.	Klasyfikacja wyrobów medycznych	176
7.4.	Podział wyrobów medycznych	176

7.4.1.	Wyroby ortotyczne	177	
7.4.2.	Wyroby protetyczne	178	
7.4.3.	Wyroby pomocnicze – wybrane zagadnienia	179	
7.5.	Źródła finansowania wyrobów medycznych	185	
7.5.1.	Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ)	185	
7.5.2.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR)	186	
7.5.3.	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	188	
7.5.4.	Fundacje	188	
7.6.	Projektowanie i wytwarzanie indywidualnych wyrobów ortopedycznych ..	189	
	Pytania sprawdzające	192	
8. Praktyczne aspekty terapii zajęciowej w dysfunkcjach narządu ruchu			
– <i>Urszula Chrabota</i>			193
8.1.	Wprowadzenie	193	
8.2.	Cele terapii zajęciowej w dysfunkcjach narządu ruchu	194	
8.3.	Proces terapii zajęciowej	194	
8.4.	Terapia ręki	195	
8.5.	Adaptacje środowiska	197	
8.6.	Profilaktyka upadków	200	
8.7.	Metody ochrony stawów stosowane w profilaktyce i terapii dysfunkcji narządu ruchu	200	
8.7.1.	Zachowanie równowagi pomiędzy aktywnością i wypoczynkiem	201	
8.7.2.	Ograniczanie wykonywania czynności długotrwałych, powtarzalnych, wykonywanych w tej samej pozycji, ruchów pogłębiających deformacje i nasilających ból	201	
8.7.3.	Umiejętne przenoszenie przedmiotów i rozkładanie ciężaru	202	
8.7.4.	Używanie sprzętu ułatwiającego wykonywanie czynności ADL ...	203	
8.7.5.	Nauka technik wykonywania czynności z ograniczeniem przeciążania stawów i nasilania bólu	206	
8.7.6.	Wykorzystanie zaopatrzenia ortotycznego	206	
	Pytania sprawdzające	207	
9. Terapia zajęciowa w dysfunkcjach narządu ruchu – studia przypadków			
– <i>Anna Bukowska</i>			209
9.1.	Wprowadzenie	209	
9.2.	Pacjent z chorobą zwyrodnieniowo-zniekształcającą stawów	210	
9.3.	Pacjent po amputacji kończyny	211	
9.4.	Pacjent ze stwardnieniem rozsianym	214	
9.5.	Pacjent z chorobą Parkinsona	216	
9.6.	Pacjent po udarze niedokrwiennym mózgu	218	
9.7.	Pacjent z zeszywniającym zapaleniem stawów kręgosłupa	220	
	Pytania sprawdzające	222	
Piśmiennictwo			223
Skorowidz			229